

УДК 811.161.2 (477.82)“373.23
DOI <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2024.2.1/15>

Шульська Н. М.

Волинський національний університет імені Лесі Українки

Зінчук Р. С.

Волинський національний університет імені Лесі Українки

Заваринська І. Ф.

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

НЕОФІЦІЙНІ АНТРОПОНІМИ ЗА СПЕЦИФІКОЮ МОВЛЕННЯ ОСІБ У ДІАЛЕКТНІЙ КОМУНІКАЦІЇ

У статті досліджено неофіційні антропоніми, що характеризують мовлення осіб. Установлено, що вуличні прізвиська за мовленнєвою специфікою продуктивні в сучасній діалектній комунікації, оскільки вибір неофіційної назви найчастіше зумовлений тими чинниками, які найбільше помітні мовцям. Антропоніми цього типу мають чітку мотивацію, інколи надзвичайно розгорнуту, оформлену додатковими поясненнями, оригінальними приказками. З'ясовано, що прізвиська аналізованої мотиваційної групи цікаві з погляду лексичних, словотвірних і функційних особливостей. Їхніми твірними основами виступають різні частини мови, вони специфічні за звучанням і мають різне маркування.

На основі зібраного діалектного фактажу диференційовано такі підгрупи неофіційних антропонімів: 1) прізвиська-характеристики балакучих людей; 2) прізвиська, що вказують на проблеми з мовленням носіїв; 3) неофіційні назви, що засвідчують уживання носієм якогось слова-паразита; 4) прізвиська, що відображають дитячу вимову денотатів; 5) вуличні антропоніми, що вказують на використання діалектних слів інших регіонів. Досліджено, що найчастіше прізвиська виникають через надмірну балакучість людей. Здебільшого такими неофіційними найменуваннями називають жінок, порівняно менше – чоловіків. Поширені також прізвиська, що підкреслюють проблеми з мовленням, зокрема заїкання, буботіння, сюсюкання, торохтіння, шепелявість, гаркавлення. Немало прізвиськ відображають дитячу вимову носіїв, тобто повторювання лексем чи звукових комбінацій, свідчать про пропуск звуків у словах, заміну одних звуків чи складів іншими, пом'якшення приголосних. Частина вуличних антропонімів репрезентує вживання носіями діалектних слів чи форм, що відтворюють риси різних говіркових систем майже на всіх мовних рівнях, особливо на лексичному.

Ключові слова: неофіційна антропонімія, прізвисько, діалект, діалектна комунікація, мовлення.

Постановка проблеми. Українська антропонімія як основа пропріальної лексики сформована на ґрунті мовних традицій та локальної специфіки. Трикомпонентна офіційна система називання осіб репрезентована прізвищами, особовими іменами та патронімами. У діалектній комунікації основні функції антропонімів виконують прізвиська – неофіційні найменування осіб, що характеризують їх у сільському (частіше) чи міському (рідше) колективах, уживаються «поза очі», мають переважно негативну конотацію і вказують на якусь визначальну (зовнішню чи внутрішню) ознаку особи або подію, безпосередньо з нею пов'язану. Прізвисько й говірка – взаємопов'язані явища, бо неофіційне найменування найчастіше виникає і функціонує

в живому спонтанному мовленні. Попри те, що прізвиська характеризуються гнучкістю, їх практично неможливо наблизити до рамок літературної мови, адже будуть утрачені їхні основні властивості: мінливість, варіативність, тимчасовість, локативність, експресивність, якими вони вирізняються серед інших антропонімних одиниць. Спостережено, що неофіційні українські антропоніми, сформовані на ґрунті діалектної системи, виявляють специфічні мовні явища, позначені інноваціями та архаїкою. Унікальність прізвиськ у тому, що, з одного боку, вони не кодифіковані, тому можуть мати тимчасовий характер, а з іншого – регламентовані звичасвим правом, певними лексичними й словотвірними нормами. Деякі неофіційні найме-

нування побутують недовго (кілька місяців), але більшість – «живуть» десятиліттями, переходять із покоління в покоління.

Серед антропонімного фактажу прізвиськ, різних за мотиваційними ознаками, високою продуктивністю відзначені назви за специфікою мовлення носіїв. Найменування, що виникли через мовленнєвий чинник, цікаві тим, що зазвичай мають чітку розгорнуту мотивацію, оформлену додатковими поясненнями, місцевими приказками. Твірними основами цих прізвиськ виступають різні частини мови, а також вигуки, вони оригінальні за звучанням і конотацією. Зважаючи на те, що неофіційні антропоніми найактивніше функціують у діалектній комунікації, а також мають мінливий характер, деякі з них із часом можуть забуватися або замінюватися новою назвою, тому необхідні вчасна фіксація й аналіз. Периферійність студіювання народно-побутових іменувань зумовлена складністю їх фіксації через усне, незадокументоване функціонування, морально-етичну закритість.

У зв'язку з постійним уходженням нових елементів в антропонімну систему давні сімейно-родові неофіційні назви людей поступово виходять із ужитку, зникають автохтонні антропонімні формули, тому актуальним є науковий опис таких одиниць.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Про давність побутування вуличних назв, які характеризують мовлення носія, свідчать студії В. Охримовича [11] і М. Сумцова [14]. Уперше в українській ономастиці різновид прізвиськ, мотивованих мовленнєвими особливостями їхніх носіїв, диференціював М. Сумцов, указавши на характеристичну функцію індивідуальних особливостей мовлення та відображення цього феномена у вуличній назві. Найвиразнішими ознаками науковець вважав порушення мовлення і слова / фрази-паразити, стверджуючи: «Простий народ дуже швидко бачить різні дефекти мовлення, надмірну пристрасть до якогось слова, до певної фрази» [14, с. 415–416].

Ця група прізвиськ докладно схарактеризована і в дисертаційних працях, у яких представлено комплексний аналіз неофіційних антропонімів різних регіонів України: О. Антонюк (Донеччина) [1], О. Вербоверхівки (Тернопільщина) [6], М. Наливайко (Львівщина) [10], В. Павлюк (Вінниччина) [12], Н. Федотової (Луганщина) [15], П. Чучки (Закарпаття) [17], Н. Шульської (Західне Полісся) [18] та інших. Майже всі дослідники розглядають прізвиська в діалектному аспекті. За свідченням О. Антонюк, через прізвиська, мотивовані дефектами мовлення носія, «передається оцінне став-

лення колективу до найменованого, що великою мірою сприяє формуванню адекватної самооцінки носія прізвиська, а усвідомлення значення антропоніма допомагає формуванню мовленнєвої культури людини» [1, с. 84].

Про функціонування неофіційних антропонімів за мовленнєвими рисами денотатів серед інших прізвиськ за зовнішніми ознаками зауважують у своїх розвідках Г. Аркушин [2; 3], Д. Бучко і Г. Бучко [5], М. Лесюк [7], Г. Ліщинська [8], В. Чабаненко [16] та ін. Народно-побутові найменування, що відображають мовленнєву ознаку людини, систематизовані серед інших різновидів прізвиськ у таких лексикографічних працях, як «Прізвиська Нижньої Наддніпряни» [16], «Словник прізвиськ жителів межиріччя Стиру та Горині» [19], «Словник прізвиськ північно-західної України» [СППУ].

Окремих розвідок, присвячених науковому опису прізвиськ за мовленнєвою специфікою денотатів, порівняно небагато. Дослідники переважно здійснюють аналіз індивідуальних неофіційних антропонімів за мотиваційними різновидами, розглядаючи групу прізвиськ за мовленням людей у контексті характеристики іменувань, що постали через риси зовнішності. Заслужує на увагу публікація Г. Сенік, у якій авторка звертає увагу на особливості мовлення як джерело творення прізвиськ [13]. Науковці здебільшого вивчають індивідуальні прізвиська, хоча не менш цікаві з дослідницького погляду сімейно-родові, групові, колективні народно-побутові назви. У цьому аспекті чи не єдиною є стаття Г. Аркушина, у якій розглянуто колоритні колективні прізвиська підляшуків, мотивовані особливостями їхнього мовлення [4]. Як бачимо, неофіційні антропоніми за мовленнєвою специфікою індивідів вивчені недостатньо, тому актуальними сьогодні є окремі дослідження, що стосувалися б саме цього розряду прізвиськ щодо їхніх функційних, мотиваційних, словотвірних, конотативних, говіркових ознак.

Постановка завдання. Мета статті – проаналізувати неофіційні антропоніми за специфікою мовлення осіб у діалектній комунікації, зокрема схарактеризувати мотиваційні підгрупи прізвиськ цього виду; дослідити специфіку їхнього творення, конотативне наповнення, структурні особливості, функційну роль.

Матеріалом дослідження слугували власні записи прізвиськ, зроблені в населених пунктах Західного Полісся (Волинська область, частково північно-західні райони Рівненської області). Матеріал зібрано шляхом письмової і диктофон-

ної фіксації безпосередньо від респондентів різного віку, насамперед діалектоносіїв. Також використано фактичний матеріал зі «Словника прізвиськ північно-західної України» (упорядник Г. Аркушин) [СППУ].

Виклад основного матеріалу. Неофіційні антропоніми західнополіського ареалу, мотивовані мовленнєвими особливостями носіїв, демонструють оригінальні ознаки на мотиваційному, лексичному, словотвірному рівнях, що свідчить як про інновації, так і про мовну архаїку. Ці назви оригінальні тим, що їхніми твірними основами виступають слова різних частин мови, а також вигуки: *Ало, Га, Кеп, Тр́актор, Січкарня, Бубу́, Не Розумію, Оце́, Значить, Ф́айно, Золотій* і т. ін. Такі антропоніми специфічні за звучанням: *Веве́ка, Масі́на, Фа́фуста, Цамульо́т*. Аналізовані прізвиська мають різний ступінь маркування, пор.: *Говору́шка, Трандачі́ха, Тара́хавка, Лепету́ня* тощо.

Серед неофіційних іменувань аналізованого різновиду виділено такі мотиваційні підгрупи:

1. Прізвиська-характеристики дуже балакучих людей

На Західному Поліссі мотиваційна ознака (далі – МО) ‘той (та), що дуже багато говорить’ репрезентована переважно жіночими антропонімами, що пояснено, очевидно, специфікою психології жінок. Указані неофіційні найменування поставали передусім від негативно маркованих дієслів.

Виділено найпоширеніші дієслова-мотиватори, які слугували базою для творення прізвиськ: *говорити* → *Говору́н, Говору́шка, Гавару́ха; базарити* → *Базарчик*, пор. сленг. *базарити* ‘говорити’, *базар* ‘розмова’ [ССУС, с. 51]; *базікати* → *Базі́кало, Базі́к; балаболити* (пор. сленг. *балаболити* ‘багато говорити’, *балабол* 1. ‘балакуча людина’. 2. ‘людина, у якій слова розходяться з дійсними справами’ [ССУС, с. 52]) → *Балаба́й, Балаба́сь, Балабе́й, Балабе́на, Балабе́ндя, Балабо́л, Балабо́лка, Балабо́н, Балабо́сь, Балабо́ха; балакати* → *Бала́кін* || *Бала́кин, Бала́кир, Бала́чиха; баландіти* → *Баландá, Бала́ндик, Баландичі́ха, Баландю́к*, пор. *баландіти* ‘базікати’, *балáнда* ‘балакун’ [Грінченко I, с. 124]); *барабосити* → *Барабо́с, Барабу́сь*, пор. *барабосити* ‘багато говорити’ [Грінченко I, с. 128]; *дзямати* → *Дзя́ма*, пор. *дзямзати* ‘бурмотіти, невиразно говорити’ [ЕСУМ I, с. 62]; *лепетати* → *Лепету́ня, Лéпа, Лепету́ха*, пор. *лепетати* ‘базікати, говорити незрозуміло’ [Грінченко II, с. 355]; *ляпати* → *Ля́павка, Ляпа́рня, Ляпа́тьо́, Ля́пон, Ля́пка,*

Ля́пкін, Ля́пкіна, Ля́пля, пор. *л’апати* ‘базікати’, *л’апа, л’апало* ‘базіка’ [Аркушин I, с. 297]; *паякати* → *Пая́ка*, пор. *паякати* ‘базікати’, *пая́кало* ‘базіка’, *пая́ки* ‘балачки’ [ЕСУМ III, с. 318]; *трандіти* → *Трандачі́ха* || *Трандичі́ха*, засвідчено жіночі похідні *Три́нда, Тринду́ха, Тринду́ля, Тринду́лет; тарахати* → *Тарара́й, Тара́хавка, Тара́кхавка, Тара́халка, Тарахте́й, Тара́хтанка, Тарахка́йка*, пор. *тарахту́ля, тарахту́ха, тарахту́й* ‘базіка’ [ЕСУМ IV, с. 521]; *тарахтіти* → *Тарахту́шка, Тараці́ха*, пор. *тарахту́ля, тарахку́ха* ‘базіка’ [ЕСУМ V, с. 521]. Людей, які багато говорять, характеризують і прізвиська *Хвесе́я* || *Хвесе́ька*.

Побутують метафоричні назви *Балаба́йка, Кулемéт, Гергу́н, Курка, Піо́шта, Ра́діо, Пелька, Соро́ка, Теесéн, Фре́тка* ‘гостра на язик’, *Щебету́н, Щебету́ха, Язику́ля*. Цікаві такі назви і зі структурного погляду, адже деякі неофіційні найменування оформлені словосполученнями: *Ба́ба з Ву́хами, Лу́ківські Ві́сті, Сільська́ Газе́та*, пор. західнополіські фразеологізми, що характеризують дуже балакучих людей: *Базарна ба́ба; Як ба́бі на базарі* [9].

2. Прізвиська, що вказують на проблеми з мовленням носіїв

Неофіційні антропоніми здебільшого підкреслюють такі вади і порушення мовлення, як заїкання, буботіння, сюсюкання, торохтіння, шепелявість, гаркавлення і т. ін. Зафіксовано прізвиськові девербативи: *бубоніти, бубніти* → *Бубня́ло, Бубу́ша, Бубу́, Бубу́сік, Боботу́ха, Бульботá*, пор. *бубоніти* ‘говорити нерозбірливо, бурмотіти’ [Грінченко I, с. 104]; *бурмотати* → *Бурмоту́ха; булькотіти* || *белькотіти* → *Булькоту́н, Бульботу́н, Бельо́*, пор. *булькотіти* ‘те, що бурмотіти’ [ЕСУМ I, с. 291]; *мармотати* < *бурмотати* ‘бурмотіти’ → *Марме́нь, Мармоту́н*.

Засвідчено прізвиська, що вказують на фізичні дефекти мовлення: *Блю́мік* < *блю́мкати* ‘подавати голос (про індиків)’ [Аркушин 2000 I, с. 23], *Льо́фля, Шво́кал* < *шво́кати, Шуру́м-Буру́м, Сьо́кало, Сьо́ська* < *сьо́кати, Ха́мкало* < *хамкотіти* ‘говорити під ніс’ [Грінченко IV, с. 336], *Хамру́шник* < діал. *хамр’іти* ‘говорити невиразно’ [Аркушин 2000 II, с. 224], *Шепеля́йло* < шепелявити.

Особливо виразно в неофіційних антропонімах відображена така риса індивідуального мовлення, як заїкання. Побутують особові назви з прямою й непрямою номінацією: *Заї́ка, Тата́та, Без’язи́кий*. Деякі вуличні антропоніми вмотивовані діалектним дієсловом *пікати* || *пікати* ‘заїкатися’, пор. *пікало* ‘людина, яка заїкається’ [Арку-

шин 2000 II, с. 44]: *Піка, Пікавий* || *Пікавий, Пікач, Пікиль, Пікула* || *Пікула*.

МО 'той (та), що пищить, надто голосно говорить' репрезентована антропонімами *Ляса, Піскавка, Піскотун*. Деякі найменування мають метафоричний підтекст: *Цвірінь, Цвір, Щебетушка*.

МО 'швидко говорить' представлена метафоричними прізвиськами *Помелó* < діал. *помелó* 'невеликий віник із соломи або осоки, щоб замітати черінь печі' [Аркушин 2000 II, с. 69]: *губорит / йак пумилó; Цвіргун* < *цвіргун* 'цвіркун' [Грінченко IV, с. 425].

МО 'тихо говорить' зреалізована назвами *Мурка, Хрипла* < хрипіти, *Шушка* < *шушкати* 'шептати' [Грінченко IV, с. 520].

Порушенням мовленнєвої діяльності спричинена неправильна вимова носієм його власного імені, що відображено в прізвиськах, колоритних за звучанням: *Аапéтя, Гавасілії, Вáся Ап, Зе Юлька, Микóла Ге, Юда, Тóлік Фік*. Часто в неофіційних назвах твірними основами виступають лексеми, що засвідчують невимовляння носієм окремих звуків: *Тутуру́за* 'не вимовляє [к]', *Вевéка* 'не вимовляє [л]', *Сіса* 'не вимовляє [ш]'. Більшість прізвиськ показують нездатність вимовити [р]: *Віжжик, Вібак, Впáвиво, Зіучка, О́зео, Ов́ев, Тавáнька*. Виявлено також спотворену вимову окремих слів: *Ашвагéрко, Вечéя*.

3. Неофіційні назви, що засвідчують вживання носієм якогось слова-паразита

Прізвиська цього розряду акцентують на словах, які постійно повторює денотат, не помічаючи цього. Як уже було сказано, унікальність таких особових назв виявлена в тому, що їхніми твірними основами слугують слова різних частин мови, переважно службових, а також вигуки: *Більо* < діал. *більо* 'вигук для відкликання телят' [Аркушин 2000 I, с. 18], *Зна́чить, Оце́, Але́, Воть, Добриде́нь, Здра́стик, Кеп, Корóче, Кум, Сéбото, Стогра́м, Те́сго, Ці́хо, Шанóвна, Шлек, Шлéчко* < діал. *шлéку* 'вставне слово': *Йа, шлéку, не зна́йу в́же, коли́ в це́ркви бу́ла* [Аркушин 2000 II, с. 269], *Це́цьо, Фáйно, Ось, Ёто, Це*.

Мовленнєвим паразитом часто виступає повторення однакових складів, оформлене в основному редуплікацією: *Абаба́й, Блябля́, Га́га, Ляля́, Да́да, Та́тя, Дедé, Льо́льо, Йо́йно, Йомайó, Самса́м, Такта́к, Чечé, Чикичі́ки*. Виявлено немало прізвиськ, які відтворюють часте вживання питальної частки *га*, пор.: *Габра́т, Гавáся, Гаві́л, Гадóдик*, що теж, очевидно, підкреслює заїкання. Зафіксовано специфічні назви, репрезентовані додаван-

ням суфіксів, які в багатьох випадках уже мають родо-статеву диференціацію: *На́йко, Тайóтик, Гéнько, Шо́чик, Шчо́кало*.

Повторення мовцем якогось виразу в прізвиськах оформлене переважно двокомпонентними конструкціями, що цікаві зі структурного погляду: *Бо́же мій, Дóбра Памту́шечка, Жо́на в Шля́ні, Скажі́ так, Та́ким чи́ном, Нима́ Кулі́, То́чка Бе́, Сину́лька-Папу́лька*. Інколи виявлено незрозумілі каламбурні утворення: *Йо́псіль-Кóпсіль, Ку́кін Ква́кін*.

4. Прізвиська, що відображають дитячу вимову денотатів

Такі прізвиська позначені темпоральною характеристикою, оскільки з'явилися ще в дитячому віці носія і збереглися до цього часу, незважаючи на те, що денотат уже дорослий і чітко вимовляє всі звуки. При поясненні мотивації таких іменувань респонденти часто уточнюють «у дитинстві».

В основному ці назви відтворюють вимову повторюваних слів чи звукових комбінацій, свідчать про пропуск звуків у словах, заміну одних звуків чи складів іншими, передають пом'якшення приголосних тощо: *Звéйху, Ке́ко* < скільки, *Ку́чик* < ключик, *Мау́ся* < мамуся, *Масі́на* < машина, *Пізьо́зік* < пирожик, *Цаму́льот, Хабасьó* 'хіба що'. Відомо, що для дитячого мовлення важкі звуки [л], [р], що зумовило появу вуличних антропонімів *Байóн* < балон, *Кавáч* < калач, *Пі́рка* < пилка.

Деякі прізвиська показують спотворену вимову окремих лексем: *Бале́бус* < тролейбус, *Біба* < баба, *Гут* < гудзик, *Дю́дьо* < дід, *Пош* < папірос, *Йо́вжик* < йожик < їжак, *Кара́чик* < калачик, *Пілі́льот* < самолёт < літак. Виявлено неофіційні назви із вказівкою на повторення мовцем у дитинстві якихось складів, часто зовсім незрозумілих: *Браб́рат, Беб́есик, Бе́кач, Га́га, Каля́кля, Кацюма́й, Ку́ка, Сьосьó, Такта́к, Ці́па*.

5. Вуличні антропоніми, що вказують на використання діалектних слів інших регіонів

Частина вуличних прізвиськ репрезентує вживання носіями діалектних слів чи форм, що відтворюють риси різних говіркових систем майже на всіх мовних рівнях, особливо на лексичному. Як стверджує П. Чучка, «такі слова завжди є свіжим чи оригінальним індивідуалізуючим засобом» [17, с. 198]. Спостережено, що неофіційні найменування представляють собою різні діалектні регіони: *Ву́йко* < *вуйко* 'дядько'; *Гéтик, Гéтник* < *гéто* 'це'; *Га́зда, Газді́ня, Газду́н* < *газда* 'хазяїн', *газді́н'а* 'хазяйка'; *Кóгут* < *когут* 'півень'.

Висновки та пропозиції. Представивши науковий опис прізвиськ за мовленнєвою специфікою носіїв, підсумовуємо, що ці неофіційні

антропоніми продуктивні в діалектній комунікації, оскільки зовнішні ознаки найбільше помітні мовцям і найчастіше знаходять своє відображення у вуличних назвах. Прізвиська-характеристики мовлення часто мають розгорнуті й деталізовані мотиви називання, доповнені оригінальними місцевими приказками. Унікальність цих особових назв у тому, що їх твірними основами слугують слова різних частин мови, переважно службових, а також вигуки. Серед зібраного прізвиськового фактажу диференційовано такі підгрупи неофіційних антропонімів: 1) прізвиська-характеристики балакучих людей; 2) прізвиська, що вказують на проблеми з мовленням носіїв; 3) неофіційні назви, що засвідчують уживання носієм якогось слова-паразита; 4) прізвиська, що відображають

дитячу вимову денотатів; 5) вуличні антропоніми, що вказують на використання діалектних слів інших регіонів. З'ясовано, що найчастіше в прізвиськах аналізованого типу підкреслено надмірну балакучість людей, нерідко такі народно-побутові найменування мають жінки. Мотиваційними ознаками прізвиськ найчастіше стають проблеми мовлення денотатів, зокрема заїкання, буботіння, сюсюкання, торохтіння, шепелявість, гаркавлення. Деякі з цих прізвиськ відображають дитячу вимову носіїв. Спорадично вуличні антропоніми репрезентують уживання діалектних слів чи їхніх форм. Загалом прізвиська за мовленнєвими рисами мають великий дослідницький потенціал, адже цікаві з погляду лексичних, словотвірних і функційних особливостей.

Умовні скорочення назв джерел:

Аркушин 2000 – Аркушин Г. Л. Словник західнополіських говірок : у 2-х т. Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2000.

Грінченко – Словарь української мови / упоряд. з дод. влас. м-лу Б. Д. Грінченко. Київ : Вид-во АН УСРС, 1907–1909. Т. I–IV.

ЕСУМ – Етимологічний словник української мови : у 7 т. / за ред. О. С. Мельничука. Київ : Наукова думка, 1982–2003. Т. 1–4

СППУ – Словник прізвиськ північно-західної України : у 3-х т. / упоряд. Г. Л. Аркушин. Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2009.

ССУС – Словник сучасного українського сленгу / упоряд. Т. М. Кондратюк. Харків : Фоліо, 2006. 350 с.

Список літератури:

1. Антонюк О. В. Сучасні прізвиська Донеччини (семантика і структура) : дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.01 – українська мова. Донецьк, 2011. 296 с.

2. Аркушин Г. Л. Діалектизми як твірні основи західнополіських прізвиськ. *Ukrainistika v slovanskom kontexte na začiatku nového tisícročia : jzykovedný zborník vedeckých štúdií venovaný životnému jubileu doc. PhDr. Zuzany Hanudel'ovej*. CSc. Prešov, 2009. S. 62–69.

3. Аркушин Г. Л. До питання про виникнення прізвиськ. *Велика Волинь : минуле і сучасне* : тези регіон. наук. конф. (14–16 листопада 1991 р.). Рівне, 1991. С. 85–87.

4. Аркушин Г. Л. Колективні прізвиська підляшуків, мотивовані особливостями їхнього мовлення. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : Філологія*. 2021. Т. 1. № 45. С. 32–37.

5. Бучко Г. Є., Бучко Д. Г. Народно-побутова антропонімія Бойківщини. *Linguistica slavica* : ювілейний зб. на пошану Ірини Михайлівни Железняк. Київ : Кий, 2002. С. 3–14.

6. Вербовацька О. С. Неофіційна антропонімія Тернопільщини [Текст] : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01; ДВНЗ «Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника». Івано-Франківськ, 2016. 20 с.

7. Лесюк М. П. Прізвиська жителів гуцульських сіл. *Przezviska i przydomki w językach słowiańskich*. Część I. Rozprawy Slawistyczne. 14. Lublin, 1998. S. 227–240.

8. Ліщинська Г. Д. Сучасні прізвиська на Покутті. *Слов'янське мовознавство* : зб. наук. пр. Ужгород : Ужгород. нац. ун-т, 2001. Вип. 4. С. 320–323.

9. Мацюк З. С. Із народу не викинеш : діалектний словник фразеологізмів. Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2006. 136 с.

10. Наливайко М. Я. Неофіційна антропонімія Львівщини : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01; Націон. авіаційний університет. Київ, 2011. 19 с.

11. Охримович В. Про сільські прозвища. *Житє і слово*. Львів. 1895. Т. 3. С. 302–307.

12. Павлюк В. А. Становлення неофіційного антропонімікону Вінниччини [Текст] : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01; Донец. нац. ун-т. Вінниця, 2016. 20 с.

13. Сенік Г. В. Особливості мовлення як джерело створення прізвиськ. *Записки з ономастики*. Одеса, 2000. Вип. 4. С. 30–36.

14. Сумцов М. Вуличні клички. *Київська старина*. Київ. 1889. Т. 24. № 1–3. С. 403–417.

15. Федотова Н. М. Сучасні прізвиська Луганщини : когнітивна прагматика творення тексту оніма [Текст] : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Луганськ, 2008. 208 с.
16. Чабаненко В. А. Прізвиська Нижньої Наддніпрянщини : у 2-х кн. Запоріжжя, 2005.
17. Чучка П. П. Антропонімія Закарпаття : монографія. Київ : Папірус, 2008. 672 с.
18. Шульська Н. М. Неофіційна антропонімія Західного Полісся [Текст] : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01; Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки. Луцьк, 2011. 20 с.
19. Шульська Н. Словник прізвиськ жителів межиріччя Стиру та Горині. Луцьк : Волинська обласна друкарня, 2008. 164 с.

Shulska N. M., Zinchuk R. S., Zavarynska I. F. INFORMAL ANTHROPNOMS ACCORDING TO PECULIARITIES OF INDIVIDUALS' SPEECH IN MODERN DIALECT COMMUNICATION

The article examines informal anthroponyms characterizing the speech of individuals. It has been established that street nicknames are productive in modern dialect communication due to their speech peculiarities, since the choice of an unofficial name is often determined by those factors that are most noticeable to speakers. Anthroponyms of this type have a clear motivation, sometimes extremely detailed, with additional explanations and original sayings. It has been found that the nicknames of the analysed motivational group are interesting in terms of lexical, word-formation and functional features. Their roots are different parts of speech; they are specific in sound and have different markings.

Based on the collected dialectal factual material, the following subgroups of informal anthroponyms are differentiated: 1) nicknames-features of talkative people; 2) nicknames indicating problems with the native speaker's speech; 3) unofficial names indicating the use of fillers by the speaker; 4) nicknames reflecting children's pronunciation of denotations; 5) street anthroponyms indicating the use of dialect words from other regions. It has been shown that nicknames most often arise from people's excessive talkativeness. Mostly women are called by such unofficial names, men are called relatively less. Nicknames emphasising speech problems are also common, including stuttering, mumbling, baby talk, prattling, lisp, and burr. Many nicknames reflect the children's pronunciation of native speakers, i.e. they reproduce repetition of lexemes or sound combinations, indicate the omission of sounds in words, replacement of some sounds or syllables with others, and softening of consonants. Some street anthroponyms represent the use of dialectal words or forms by speakers that reproduce features of different dialect systems at almost all language levels, especially at the lexical level.

Key words: *informal anthroponomy, nickname, dialect, dialect communication, speech.*